

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Кошель Анна Павлівна

канд.. пед.. наук, ст. викладач кафедри дошкільної та початкової освіти
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка
Україна

Перехід до нового типу гуманістично інноваційної освіти в Україні вимагає змін акцентів у вихованні сучасної молоді. Нині важливим завданням системи освіти є навчання підростаючого покоління відповідального ставлення до здоров'я як до найвищої суспільної та індивідуальної цінності.

За останні півстоліття суттєво зросли вимоги до здоров'я людей, змінився зміст самого поняття – здоров'я. На зміну однобічному (в основному медикобіологічному) прийшов цілісний підхід до його визначення. Здоров'я, що відображає якість пристосування організму до умов зовнішнього середовища, становить процес взаємодії людини та середовища існування [1].

Заклад дошкільної освіти має забезпечувати засвоєння дітьми комплексу конкретних знань про здоровий спосіб життя, зокрема, про прості та дійові заходи протидії організму інфекціям; значення гігієни, дотримання чистоти, правильного харчування для здоров'я людини. Саме формування у дітей дошкільного віку здоров'язбережувальної компетентності на основі дванадцяти життєвих навичок впродовж чотирьох років їх перебування у всіх вікових дошкільних групах. У структурі технології враховано належність життєвих навичок до певних сфер здоров'я. Відповідно до зазначеного, матеріал об'єднаний у три розділи: «Життєві навички, що сприяють фізичному здоров'ю», «Життєві навички, що сприяють соціальному здоров'ю», «Життєві навички, що сприяють психічному і духовному здоров'ю». Визначено зміст діяльності педагогів закладу дошкільної освіти №26, м. Чернігова під час опрацювання матеріалів кожного розділу.

Формування здоров'язбережувальних життєвих навичок відбувається у певній послідовності за таким алгоритмом: мотивація здоров'язбережувальної діяльності – формування системи доступних знань – відпрацювання навички в розвивальному здоров'язбережувальному середовищі.

Реалізація здоров'язбережувальних технологій передбачає:

- 1) організацію освітнього середовища в ЗДО за вимогами особистісно-орієнтованого підходу;
- 2) моніторинг рівня здоров'я дітей;
- 3) реалізацію діагностичних, корекційних та реабілітаційних заходів з дітьми залежно від групи здоров'я;
- 4) створення комфортних умов перебування в ЗДО для всіх дітей, в тому числі і з особливими потребами;
- 5) вибір оптимальних технологій виховання і навчання з урахуванням віку, статі, індивідуальних особливостей розвитку дитини;
- 6) оптимізацію соціально-гігієнічних умов життєдіяльності дітей і педагогів [2, с. 104].

Мотивацією здоров'язбережувальної компетенції дошкільників є бережливе ставлення дітей до власного здоров'я, привчання до здорового способу життя, мотивація на збагачення досвіду здоров'язбережувальної поведінки дітей. Організаційними засадами виступили: перегляд мультфільмів, спостереження за здоров'язбережувальними діями дорослих і дітей, читання потішок (ранній вік), перегляд плакатів, картин, ігри, бесіди, валеохвилинки, міні-заняття (молодша група); проблемно-ігрові завдання, ігрові вправи, моделювання здоров'язбережувальних ситуацій та їх аналіз, ситуації успіху, ігри-уяви, фотовиставки, придумування закличок (додано в середній групі); перегляд презентацій, спостереження, аналіз ситуацій, проблемне завдання, виготовлення індивідуальної карти-схеми «Я хочу...», створення казок-фантазій, віртуальні подорожі, валеологічний ланцюжок, «атракціон ідей», вистава-шоу (додано в старшій групі).

Озброєння дітей необхідними знаннями щодо збереження і зміцнення власного здоров'я, здорового способу життя, усвідомлення необхідності його дотримання, формування у дітей життєвих навичок, які сприяють фізичному, соціальному, психічному, духовному здоров'ю.

Головним змістом формування здоров'язбережувальної компетентності є заняття, дидактичні ігри, образотворча діяльність; спостереження, бесіди, розповіді, читання художніх творів відповідно до життєвої навички, що формується; збагачення словникового запасу дітей словами-назвами ознак здоров'я та чинників збереження здоров'я; вивчення пісень і віршів за темами, настільні ігри, ігри-драматизації, інсценування, театралізовані ігри, рухливі ігри та вправи, пісочна терапія, музикотерапія (молодша група); екскурсії; тематичні творчі розповіді дітей, відгадування загадок, складання діалогу з метою оцінювання ситуацій з позиції здорового способу життя, логічні завдання, дослідницька діяльність, конструктивно-будівельні ігри, колективне конструювання, рухливі вправи, дидактичні вправи, складання казок, малювання стопами та пальцями ніг, створення альбому дитячих малюнків, «Країни добра» (додано в середній групі); розповіді дітей із власного життєвого досвіду, тематичні проекти, тренінги, інтерактивні методи навчання, створення «Країни добрих вчинків», колективний колаж «Планета Здоров'я», графічні вправи (додано в старшій групі).

Також позитивним прикладом було здоров'язбережувальна діяльності дорослих, рухливі ігри та вправи, сюжетно-рольові ігри, стежинки здоров'я, фізкультурні свята і розваги, імпровізація рухів (молодша група); ігри-подорожі, ігри-інсценівки, рухливі вправи імпровізації, змагання, вправи із психогімнастики, практичні завдання і вправи, доручення, казкотерапія, сміхотерапія, створення «Екрану настрою», оформлення плакатів «Що таке добре, що таке погано», прийом перевтілення, моделювання ситуацій, «Тиждень радості», банкомат приємних слів, конкурси для родин, піклування про мешканців куточка природи (додано в середній групі); вправи для релаксації, включення нових елементів у відомі ігри (додано в старшій групі).

Висновки. Впровадження в освітній процес технологій формування здоров'язбережувальної компетентності забезпечує позитивний вплив на розвиток мотивації на здоровий спосіб життя, формування знань, умінь і навичок збереження здоров'я, практичне застосування життєвих навичок, що сприяють фізичному, соціальному, психічному і духовному здоров'ю.

Список використаних джерел

1. Андрющенко Т. К.. Теоретико-методичні засади формування здоров'язбережувальної компетентності в дітей дошкільного віку : дис. д-ра. пед. наук: 13.00.08 / Андрющенко Тетяна Костянтинівна; Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. – Умань. 2015. – С. 263–272.
2. Кисла О.Ф. Формування здоров'язбережувальної компетентності у дітей дошкільного віку засобами здоров'язбережувальних технологій / О.Ф. Кисла, А.П. Кошель // Проблеми підготовки сучасного вчителя.- 2014.- №9 (Ч2). – С. 103-106